

kapcsán megfogalmazott elméleteket, illetve kitér 20. századi névváltoztatásainak az ideológiai hátterére is: a település nevét 1953-ban *Stalinogród*-ra változtatták, majd 1956-ban ismét *Katowice* lett (1: 305–315).

4. Műhely. EWA SIEMIENIEC-GOLAŚ a Józef Chodźko 19. századi lengyel Kaukázus-kutató kéziratban maradt művében szereplő földrajzi neveket közli, s bemutatja a forrás névtani jelentőségét (1: 343–353). EWA WOLNICZ-PAWŁOWSKA munkájában a közigazgatási egységek neveit mint a koronimák egy fajtáját értelmezi (1: 355–365). WOLFGANG AHRENS és SHEILA EMBLETON a borok és pincészetek elnevezésének aktuális trendjeit tekintik át elsősorban a kanadai Ontario tartományban található Niagara régió példája alapján, s összevetik ezeket más angol nyelvű borvidékek sajátosságaival (2: 305–315).

5. Ismertetések. A rovatban KATARZYNA SKOWRONEK az OLIVIU FELECAN és ALINA BUGHESIU által szerkesztett *Names and Naming. Multicultural Aspects* című tanulmánykötetet mutatja be (2: 317–326), ADAM SIWIEC pedig IZA MATUSIAK-KEMPA *Nomen omen. Studium antropomiczno-aksjologiczne* című könyvét ismerteti (2: 327–335).

KENYHERCZ RÓBERT

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6312-3532>

Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Acta onomastica 62. (2021)

Főszerkesztő: PAVEL ŠTĚPÁN. Ústav pro jazyk český AV ČR, Praha. 524 lap

2021-ben a cseh folyóiratnak két száma jelent meg; tartalmukat a továbbiakban rovatonként ismertetem.

1. Tanulmányok. A rovatban 6 cseh, 5 angol, 3 ukrán, 2–2 lengyel és szlovák, 1–1 szerb és német nyelvű cikk, összesen 20 tanulmány szerepel. Az alábbiakban névfajták szerint tárgyalom a publikációkat.

A személynévi témájú tanulmányok között L. DACEWICZ a Lengyelország északkeleti régiójában élő Bisping nemesi család 1920-as évekbeli névadásában, kulturális és szociológiai megközelítésből vizsgálja a többes keresztnévek előfordulását (7–17). Az egyházi anyakönyvekben vizsgált névanyagban 18 volt a legtöbb, ugyanazon személy által viselt keresztnév száma. O. CHESNOKOVA és M. RADOVIĆ Mexikó egyes államrészeinek, adminisztratív egységeinek és azok városainak lakossági csoportneveivel foglalkozik nyelvi-kulturális szempontból (35–50). L. OSTASH a *Žofie* 'Zsófia' keresztnévnek a cseh személynévallományban fellelhető alakváltozatait tekinti át (84–98). J. KRŠKO és G. ŠIKYŇOVÁ szociometriai elemzést végzett: cikkükben a diákragadványnevek használatát vizsgálják a zsolnai gimnáziumi tanulók osztályban betöltött szociális helyzete alapján (289–303). H. MŽOURKOVÁ és H. DOBROVOLJE a női családnevek használatára vonatkozó cseh és szlovén törvényeket, a két országra jellemző családnévformákat, valamint a nyelvészek és hétköznapi

névhasználók női családnévformák iránti attitűdjét veti össze (353–376). J. B. WALKOWIAK a *-ski*, *-cki*, *-dzki* morfémára végződő lengyel családnevek melléknévi és főnévi ragozásának problémáiról értekezik (435–453).

A helynévi témájú tanulmányok között M. ŠIMEČKOVÁ a *Jan* 'János' névrészt tartalmazó, egy elektronikus helynévadatbázisban szereplő morvai és sziléziai helyneveket vizsgálja strukturális és motivációs szempontból, rámutatva a névanyagban fellelhető nyelvjárási sajátosságokra is (130–139). W. WENZEL a szláv helynevek atlaszát és annak felépítését ismerteti (140–150). Az atlasz célja nemcsak a helynevek földrajzi megoszlásának térképre vetítése, hanem a településfejlődéssel összefüggő történeti ismeretek bemutatása is. Z. KUPCHYNSKA 15. századi ukrán helységneveket elemez szerkezeti és szemantikai szempontból (304–322). M. PTÁČNÍKOVÁ a cseh–lengyel határ mentén elterülő, Lengyelországhoz tartozó, 1945 előtt csehek által is lakott falvak mikrotoponimáiban vizsgálja a nyelvi kontaktusjelenségeket (404–418).

Az egyéb témákkal foglalkozó névtani tanulmányok között Ž. DVOŘÁKOVÁ cikkében áttekinti a folyóirat történetét: első száma 1960-ban jelent meg Zpravodaj Místopisné komise ČSAV címen (18–34). A. MYSZKA a lengyelországi néptáncgyűttesek neveit elemzi nyelvi-kulturális, szemantikai aspektusból (51–63). M. NIKOLIĆ a szerb Radenka Stanić egy verseskötetében található szarvasmarhanevekkel foglalkozik, rámutatva az állatnevek stilisztikai funkciójára (64–83). J. PRAISLER az 1920-ban alakult Csehszlovák Huszita Egyház gyülekezeteinek, templomainak neveit tárgyalja a névadás indítéka és a név szerkezete alapján (99–113). S. RUHSTALLER a spanyol nyelvterületen talált barlangrajzok népi megnevezéseit elemzi (114–129). W. WŁOSKOWICZ az osztrák–magyar katonai egységek lengyelre fordított neveinek sajátosságait taglalja tanulmányában (151–171). R. MINYAILO a halnevekből származó ukrán víz-, család- és ragadványneveket tárgyalja (323–334). P. MOLNÁROVÁ a Pravda 1961–1970 közti számaiból gyűjtött össze 662 tulajdonnevet, melyeknek funkcióját a szocialista politikai ideológia tükrében vizsgálja (335–352). K. OSOLSOBĚ és H. ŽIŽKOVÁ a *-slav*/*-slava* morfémára végződő helység- és személynévek számítógépes szoftverrel való morfológiai elemzésével kapcsolatos problémákról ír (377–403). T. SLAMĚNÍKOVÁ a pekingi kutyanévek szerkezetét és a névadás motivációit tárgyalja, kiemelve a kínai állatnevekben fellelhető antropomorfizáló tendenciát (419–434).

2. Vita. E rovatban két történeti-etimológiai cikk olvasható H. BICHLMEIER tollából. Az első számban a *Schirnaidel* és a *Dölnitz* helynevek német eredetét vitatja, a vizsgált neveket szláv eredetűnek tartja (172–191). A második számban a *Teuchatz* és a *Treunitz* településnevek német etimológiáját veti el, szintén a szlávból magyarzva létrejöttüket (454–482).

3. Recenziók. A folyóirat több kiadványt ismertet: egy német nyelvű monográfiát Frankfurt am Main 15. századi családnévanyagáról; két cseh nyelvű kötetet (az egyik Jan Žižka huszita hadvezér életét mutatja be, de személy- és helynevek etimológiai magyarázatai is olvashatók benne; a másik a morvai zarándokénekekkel foglalkozik, melyekben szép számban fordulnak elő tulajdonnevek is); egy cseh–német kétnyelvű, e nyelvek nyelvi-irodalmi örökségéről szóló kötetet, amely névtani tanulmányokat is tartalmaz; egy szlovén nyelvű kiadványt Tolmin történeti személy- és helyneveiről; két angol nyelvű névtani tanulmánykötetet (az egyik a finn és egyéb nyelvek személynéveivel, a másik a név, identitás és turizmus kapcsolatrendszerével foglalkozik); egy szlovák nyelvű monográfiát a tulajdonnevesülés és köznevesülés kérdéseiről; és egy ukrán családnévszótárt (192–222, 483–490).

4. Krónika. E rovatban három megemlékezés (Vladimír Šmilauer, 1895–1983; Barbara Czopek-Kopciuch, 1952–2020; Svatopluk Pastyfík, 1944–2020) és két lejegyzett beszélgetés található (Miloslava Knappovával és Maria Novákovával) (223–239, 491–497).

5. Hírek és megjegyzések. A rovatban (240–278, 498–519) ismertetik az egyes országokban megjelenő névtani folyóiratokat (többek között az *Onomastica Uralica* 14. számát is), kiadványokat, konferenciákat, online előadásokat, a tulajdonnevekkel foglalkozó, a sajtóban és a világhálón olvasható rövid cikkeket. Ž. DVOŘÁKOVÁ és M. KNAPPOVÁ beszámolnak a 2020-ban Csehországban kérvényezett új keresztnemekkel kapcsolatos szakértői véleményekről.

BAUKO JÁNOS

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1297-6177>

Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem

Közép-európai Tanulmányok Kara

Вопросы ономастики 18. (2021)

Főszerkesztő: JELENA BEREZOVIČS. Uráli Állami Egyetem, Jekatyerinburg.
902 lap (1. 288 lap, 2. 302 lap, 3. 312 lap)

Az Oroszországban megjelenő névtani folyóirat 2021. évi számaiban harminckét tanulmány és számos rövidebb írás (kisebb közlemény, recenzió, konferenciabeszámoló, megemlékezés) jelent meg, zömében orosz, kisebb számban angol nyelven. Az alábbiakban a három szám tartalmát külön-külön ismertetem.

1. szám

Tanulmányok. A rovat hét orosz és egy angol nyelvű tanulmányt tartalmaz. T. A. AGAPKINA, JE. L. BEREZOVIČS és O. D. SZURIKOVA terjedelmes írása a folyóirat korábbi számában megjelent, a ráolvasások helyneveivel foglalkozó munkájuk folytatása (9–61). A keleti szláv ráolvasásoknak egy olyan csoportját veszik szemügyre, melyben ún. dendronima 'fanév' található. A mitikus, kultikus szerepet játszó faneveket tartalmazó ráolvasások többsége láz és kígyómarás ellen volt használatos. A faneveket az alapjukul szolgáló lexémák alapján osztályozzák a szerzők (személynévből, helynévből, népnévből és köznévből alakultak), több új névfejtéssel és javaslattal is gazdagítva a korábbi kutatásokat. M. A. BOBUNOVA és A. T. HROLENKO azt mutatják be tanulmányukban, hogy a népköltészeti alkotások tulajdonneveinek vizsgálatában hogyan lehet hatékonyan alkalmazni a modern lexikográfiai módszereket (85–112). Szótári szócikkek összehasonlító elemzésével a következő három témát veszik szemügyre: milyen szerepet tölt be a 'Duna' víznev a 19. századi orosz népköltészeti alkotásokban, mi a szerepe a népdalokban a személyneveknek, s hogyan változik meg egyes „egzotikus helynevek” jelentéstartalma. V. L. VASZILJEV az egykori Novgorod–Pszkov területén található *Vszelug* és *Dolosz ~ Dolysz* balti szláv